

به نام خدا

چالش ها و راهکارهای بانکهای فائز با رویکرد حکمرانی مالی

غلامحسن تقی نتاج، دانشیار حسابداری و حسابدار رسمی

محمد مهدی مؤمن زاده، دانشجوی دکتری حسابداری

بهار ۱۴۰۲

معادله (نامعادله !!!) تورم در ایران

غالب صاحب نظران بر این باورند که عامل اصلی تورم در ایران از بین سه عامل: عرضه، تقاضا و نقدینگی، بیشتر تحت تاثیر نقدینگی است.

کارکرد تورم در ایران

تورم،

فقیر را فقیرتر و غنی را غنی تر می کند!!!

تورم رکودی،

سیاستهای ضد تورمی را به توزیع فقر منتهی می کند.

اشتباهات راهبردی چهار دهه گذشته در بانکداری ایران

- نادیده گرفتن وحدت نظارت بانک مرکزی طی سالهای پایانی دهه ۶۰، کل دهه های ۷۰ و ۸۰ تا ۱۳۸۳ از لحاظ قانونی و حتی تا سال ۱۳۹۵ از لحاظ عملیاتی؛
- خصوصی سازی صنعت بانکی بدون زمینه سازی لازم در اقتصاد ملی؛
- تحمیل هزینه های بخش دولتی به بانکهای بخش خصوصی و غیر دولتی؛
- وجود نگاه سنتی به پول به عنوان کالای خصوصی؛
- سرگردانی بین مکاتب مختلف اقتصادی از سوسیالیستی تا کاپیتالیستی.

حجم نقدینگی طی دهه های قبل تا کنون

نقدینگی به همت	سال	نقدینگی به همت	سال	نقدینگی به همت	سال
۲۹۴	1389	۶,۵	1373	۰,۲۵	1357
۳۵۴	1390	۸	1374	۰,۳	1358
۴۶۰	1391	۱۱	1375	۰,۴	1359
۶۳۹	1392	۱۳	1376	۰,۵	1360
۷۸۲	1393	۱۶	1377	۰,۶	1361
۱۰۱۷	1394	۱۹	1378	۰,۷	1362
۱۲۵۳	1395	۲۴	1379	۰,۸	1363
۱۵۳۰	1396	۳۲	1380	۰,۹	1364
۱۸۸۲	1397	۴۱	1381	۱	1365
۲۴۷۲	1398	۵۲	1382	۱,۲	1366
۳۴۷۶	1399	۶۸	1383	۱,۵	1367
۴۸۳۲	1400	۹۲	1384	۱,۸	1368
۶۳۰۰	1401	۱۲۸	1385	۲,۲	1369
۸۰۰۰	1402	۱۶۴	1386	۲,۸	1370
		۱۹۰	1387	۳,۵	1371
		۲۳۵	1388	۴,۸	1372

**ضرورت مدیریت همزمان معادلات ذیل
در یک بانک:**

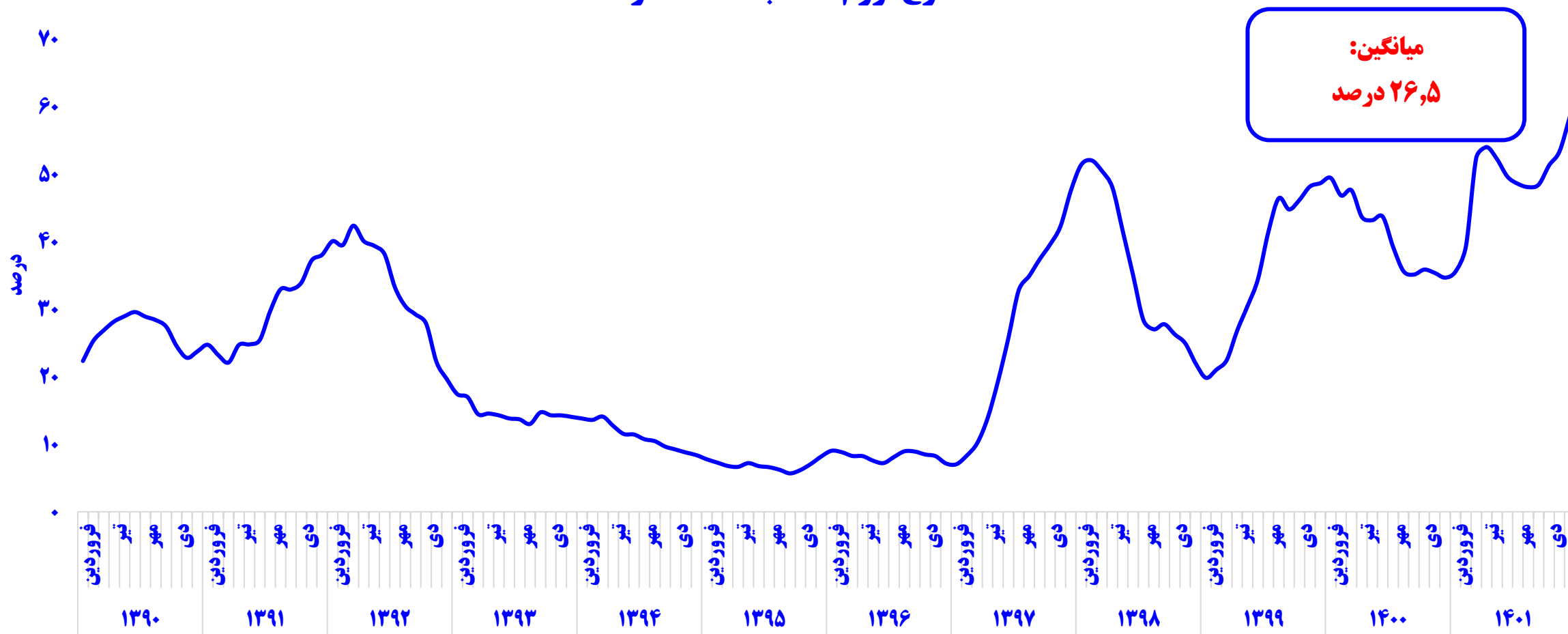
معادله دارایی ها و تعهدات

معادله نقدینگی

معادله سود (زیان)

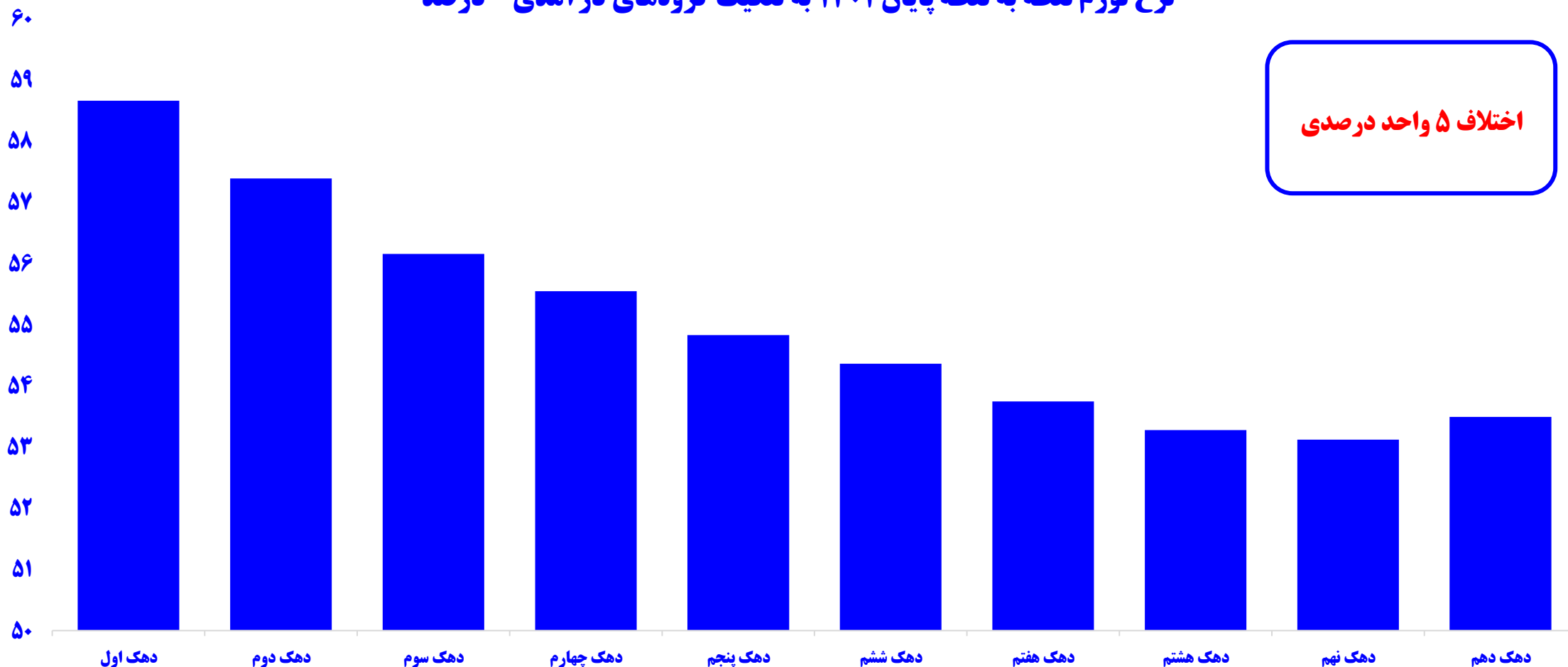
وضعیت نامطلوب تورم

نرخ تورم نقطه به نقطه - درصد

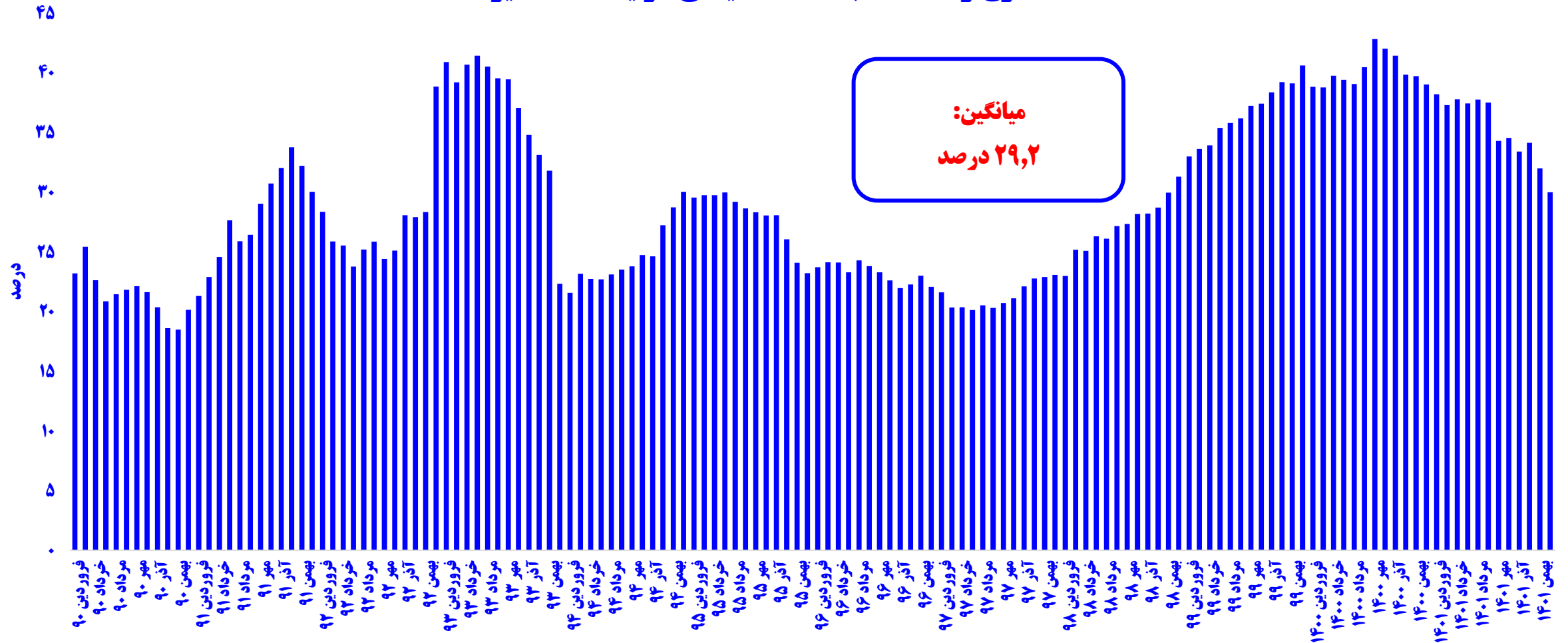
اثرات مخرب تورم بر اقشار ضعیف

نرخ تورم نقطه به نقطه پایان ۱۴۰۱ به تفکیک گروه‌های درآمدی - درصد

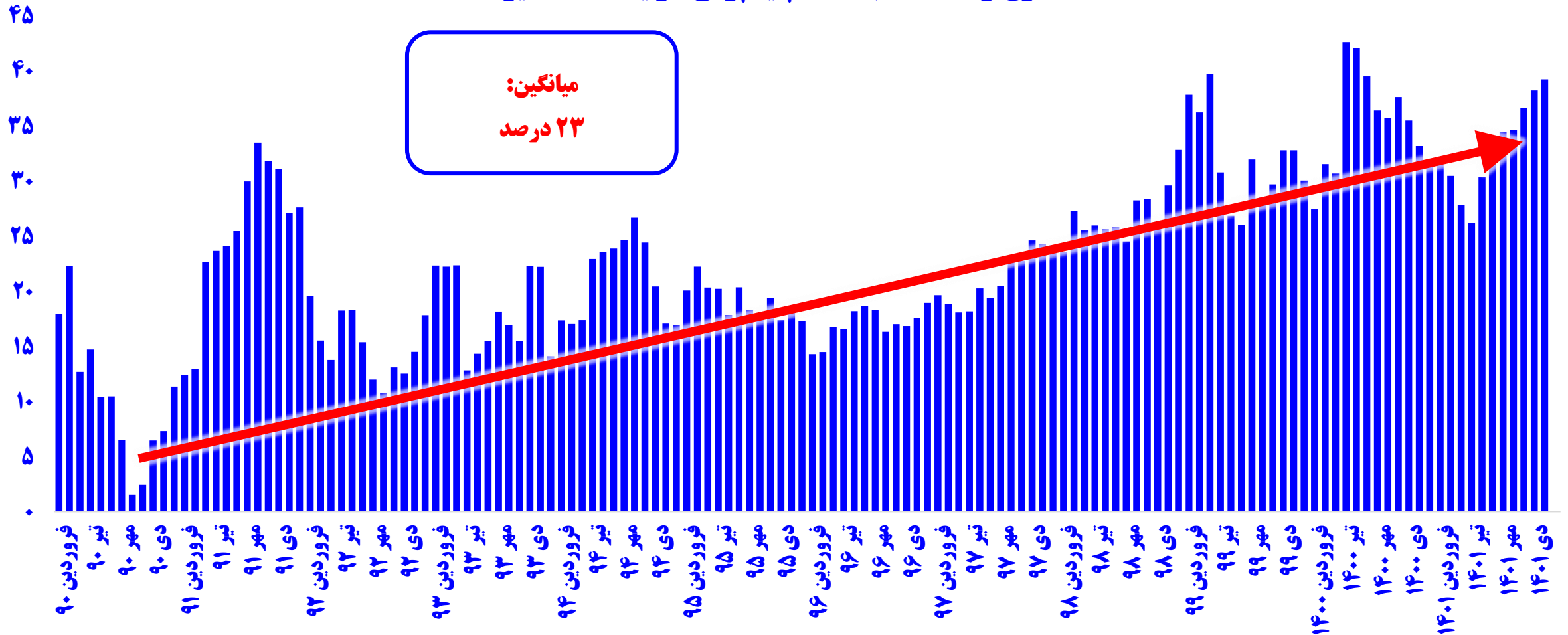
امواج نقدینگی

نرخ رشد نقطه به نقطه نقدینگی در یک دهه اخیر

آهنگ فزاینده رشد پایه پولی

نرخ رشد نقطه به نقطه پایه پولی در یک دهه اخیر

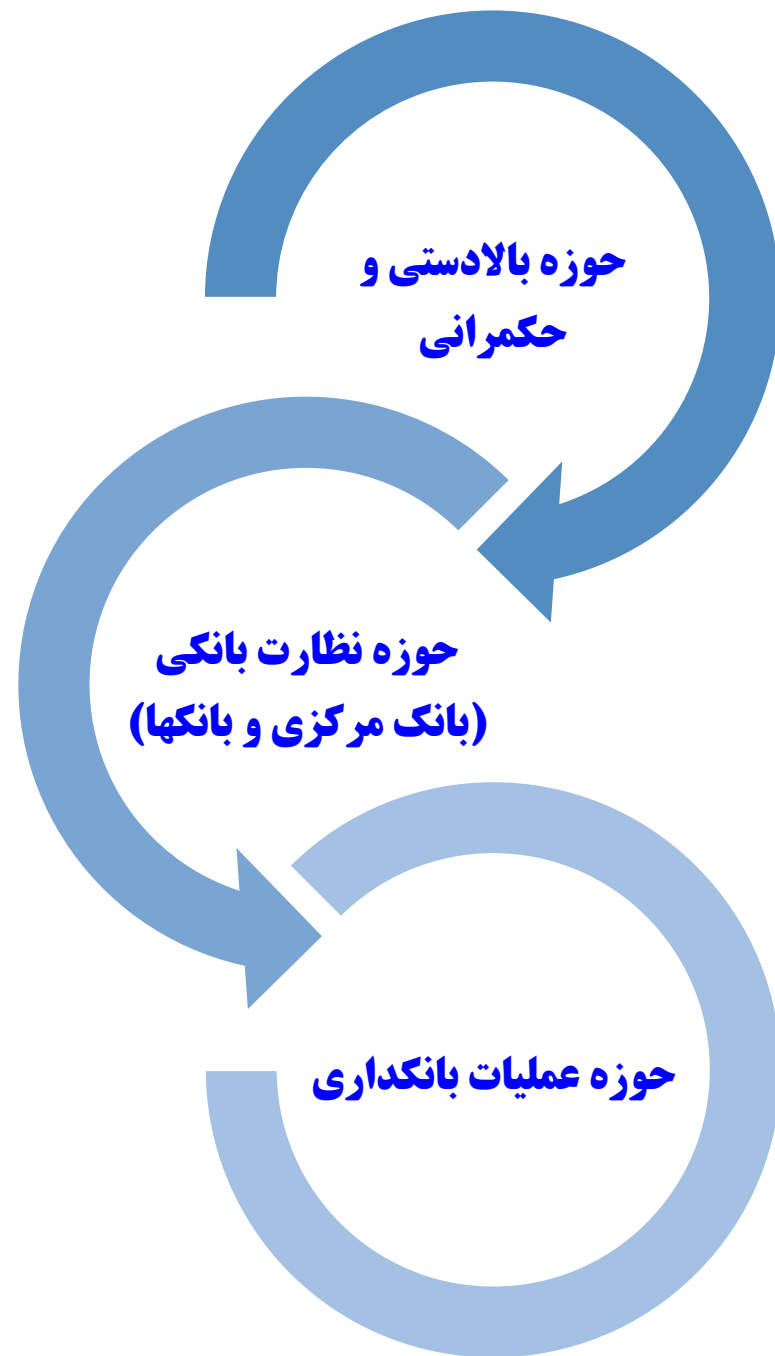

سهم بالای نظام بانکی در رشد پایه پولی

سهم در رشد اجزاء در تغییرات پایه پولی از ابتدای ۱۳۹۰ تا انتهای ۱۴۰۱

آسیب شناسی

حوزه بالادستی و حکمرانی

بانکداری بدون ربا (اسلامی) و ابهامات آن (در دست اصلاح)؛

مداخلات مقامات سیاسی در تصمیمات نظام بانکی؛

ناهماهنگی نظام بانکی و نظام قضایی و سوء استفاده کلاهبرداران و بدحسابان بانکی از این خلاء ارتباطی؛

استقراض بی‌رویه دولت‌ها از نظام بانکی؛

خلاءهای ناشی از ضعف ارتباطی بین بازارهای پول و سرمایه؛

تعاونی‌های اعتباری منحل و خلق ثروت‌های نجومی برای مالکان آنها؛

فعالیت‌های ارزی و صرافی‌های بانک‌ها به منظور خروج سرمایه‌های ملی؛

حوزه نظارت بانکی – ۱

تعیین نرخ‌های دستوری همراه با کم‌توجهی به نظرات کارشناسی بانک مرکزی؛

ضعف نظارت بر مصرف و هزینه‌کرد تسهیلات توسط بانک‌ها؛

نظام بانکی همه‌کاره (ضرورت تمرکز نظام بانکی بر وظایف تخصصی و حرفه‌ای خود)؛

مطالبات غیرجاری نامتعارف نظام بانکی؛

کارکرد غیر کارشناسی ستادهای تسهیل و رفع موانع تولید؛

اعلام ورشکستگی‌های صوری بدهکاران پس از اخذ تسهیلات (وام) بانکی؛

تداوم زیاندهی بانک‌ها و تنبیه سپرده‌گذاران بانک‌ها با نرخ سود سپرده پایین‌تر؛

حوزه نظارت بانکی-۲

تعمیق ناترازی در نتیجهی تداوم فعالیت بانکهای مخرب (زامبی) و سوء استفاده سهامداران عمده از این تداوم و سرایت این بیماری صعبالعلاج به شرکت های بزرگ بورسی؛

شرکت سازی بانکها به منظور خروج دارایی های واقعی بانک یا مخارج غیرمتعارف؛

تمرکز نقدینگی و خلق اعتبار برای سهامداران عمده یا گروه های مرتبط با آنان؛

حسابرسی بیرونی (مستقل) غیر تخصصی؛

ضعف های ذاتی حسابداری بانکی (حساب سازی بانکی)؛

حوزه عملیات بانکداری – ۱

انحراف نامساعد منابع بانکها از بودجه و عبور از مقررات برای حفظ منابع با نرخ بالا به ویژه سپرده‌های درشت؛

پایین بودن حقوق و مزایای همکاران نظام بانکی در مقایسه با کاهش شدید ارزش زمانی ریال؛

ضعف رعایت ضوابط حاکمیت شرکتی به ویژه در بانک‌های دولتی (دخالت مفرط سامانه‌های نظارتی)؛

فقدان مقررات شفاف در گشایش LC ریالی و عدم ثبت آن در سامانه بانکی (در حال رفع)؛

بانکداری الکترونیک و ضعف‌های دانشی موجود در کشور به ویژه در لایه‌های بالای فن آوری اطلاعات؛

حوزه عملیات بانکداری – ۲

مدیریت ضعیف ریسک‌های متنوع بانکی؛

غیر سامانه‌ای بودن فرایند صدور، تمدید و امهال ضمانت‌نامه‌ها و نامه‌های تضمین بانکی؛

خرید/اجاره ساختمان شعب؛

ناهماهنگی حکمرانی داخلی و بیرونی بانک‌ها؛

جمع بندی

- عملکرد نادرست نظام بانکی و تبعات آن بر اقتصاد ملی طی چهاردهه اخیر و به ویژه دهه های اخیر.
- انجام اصلاحات اساسی در حوزه نظام بانکی ضرورت دارد.

رویکردها و راهکارهای اصلاح مسیر:

ضمن تأکید بر ضرورت باور به اشتباهات اساسی مسیر گذشته:

(۱) عدم تحمیل هزینه های بخش عمومی به بانکها.

(۲) استقلال بانک مرکزی و انتقال آن به ذیل قوه مقننه.

(۳) توقف ادامه فعالیت بانکهای خصوصی:

– ادغام سریع بانکهای زامبی (مخرب).

– دولتی سازی بانکهای خصوصی باقیمانده.

نحوه اجرای توقف خصوصی سازی بانکها :

- (۱) تبدیل حقوق مالکانه بانک‌های خصوصی (غیر دولتی) به حساب سپرده؛**
- (۲) مسدود کردن کلیه سپرده های حقوق مالکانه سهامداران اصلی (کلان) همراه با الزام حسابرسی ویژه طی یک دوره سه ساله؛**
- (۳) سپرده های شخصی کلان نیز باید مشمول توقیف و حسابرسی ویژه بشود؛**
- (۴) وضع مالیات مناسب بر سرمایه ها و سپرده های بندهای ۲ و ۳ .**

سپاس از توجه شما